7/2832

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
Anlaşmalar Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DTM.0.04.09.01-301 02.07.04* 37225
KONU : Soru Önergesi ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : Maliye Bakanlığına muhatap 11.06.2004 tarih ve 6014 sayılı yazıları.

İlgi'de kayıtlı yazılarında yer alan Denizli Milletvekili Sayın Ümmet Kandoğan'ın Maliye Bakanı Sayın Kemal Unakıtan'a tevcih etmiş olduğu yazılı soru önergesine ilişkin olarak hazırlanan cevaplar ekte yer almaktadır.

Bilgileri ve gereğini müsaadelerine arz ederim.

Kürşad TÜZMEN
Devlet Bakanı

EKLER:
EK-1 Yazı Örneği (1 Adet-2 Sayfa)

7/1832

**DENİZLİ MİLLETVEKİLİ SAYIN ÜMMET KANDOĞAN'IN SORULARI İÇİN HAZIRLANAN CEVAPLAR**

1. "ABD'ne yapmış olduğumuz ihracatımızda ABD'nin mallarımıza uygulamakta olduğu gümrük vergisi oranı ne kadardır?"

ABD'nin ülkemizden ithal ettiği sanayi ürünlerine uyguladığı gümrük vergisi oranları ortalama % 5'ler seviyesinde olup, ülkemizden ABD'ye ithal edilen tarım ürünlerinde ise ortalama gümrük vergisi oranı % 10 civarındadır. ABD'ye ülkemizden ithal edilen sanayi ürünlerinin önemli bir bölümünü tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim ürünleri ile ayakkabı ve deri mamulleri oluşturmaktadır. Ayrıca, tütün ve çeşitli tarımsal ürünler ve gıda sanayii ürünleri de bu ülkeye ithal edilen Türk menşeili ürünler arasında yer almaktadır.

Diğer taraftan, ABD yüksek gümrük vergileri yanında, tekstil ve konfeksiyon ürünleri ithalatına uyguladığı kotalar yoluyla da bu tür ürünlerin ithalatını sınırlandırmaktadır. ABD'nin ithalatta kota uyguladığı çok sayıda tekstil ve konfeksiyon ihracatçısı ülke arasında Türkiye de yer almaktadır. Ancak, tekstil ve konfeksiyon kotaları, Dünya Ticaret Örgütü Tekstil ve Giyim Anlaşması uyarınca, tüm kota uygulayıcı ülkeler tarafından 2005 yılı başında kaldırılacaktır.

2. "ABD'den yapmakta olduğumuz ithalatımızda ABD mallarına bizim uygulamakta olduğumuz gümrük vergisi oranları ne kadardır?"

ABD'den yapılan ithalatta, Avrupa Birliği (AB) ile kurulan Gümrük Birliği çerçevesinde bu ülkenin de dahil olduğu diğer ülkeler grubuna sanayi ürünleri ithalatında ortalama % 4,2 civarında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Tarım ürünlerinde; ortalama gümrük vergisi oranı % 55,6 seviyesindedir.

3. "Aradaki fark neden kaynaklanmaktadır? Bu adaletsizliğin giderilmesi ve ülkemizin menfaati doğrultusunda yeni düzenlemeler yapılması için Bakanlık olarak bir çalışmanız ve girişiminiz var mıdır? Varsa nelerdir?"

Yukarıda da izah edildiği üzere, ABD ülkemiz menşeili sanayi ürünleri ithalatında ortalama % 5 oranında gümrük vergisi uygularken, ülkemizin bu ülkeden ithalatında uygulanan vergi oranı % 4,2 (Avrupa Birliği'nin Ortalama Gümrük Tarifesi çerçevesinde) seviyesindedir. Tarım ürünlerinde ise, ABD tarafından Türk ürünleri ithalatında ortalama % 10 seviyesinde gümrük vergisi uygulanırken, ülkemizin ABD menşeili tarım ürünleri ithalatında uyguladığı ortalama gümrük vergisi oranı % 55,6 seviyesindedir.

Bununla birlikte, son 10 yıllık dönemde iki ülke arasındaki ticaret artma eğilimine girmesine rağmen potansiyelin altında kalmıştır. Bu dönemde, iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi yıllık ortalama % 15 oranında artmıştır. 2003 yılında Türkiye'nin ABD'den ithalatı ve bu ülkeye ihracatındaki sektörel dağılım incelendiğinde, ihracatın ana kalemini % 59 ile tüketim malları, ABD'den ithalatımızın % 71'ini de ara malları oluşturmuştur.

Diğer taraftan, ülkemizden ABD'ye yapılan ihracatta, örneğin 2003 yılındaki toplam 3.7 milyar USD seviyesindeki ihracatın % 16'lık bölümünü teşkil eden 722,6 milyon USD'lik kısmı Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) çerçevesinde, belirli limitler dahilinde, gümrük vergilerinden muaf olarak gerçekleştirilmiştir. GTS kapsamındaki ihracatımız 2002 yılına kıyasla 2003 yılında % 53'lük bir artış kaydetmiştir.

Türkiye ile ABD arasındaki dış ticaret verileri aşağıda sunulmaktadır. İncelenmesinden de görüleceği üzere iki ülke arasındaki ticaret hacmi 2003 yılında 7 milyar doları aşmıştır. ABD'ye olan ihracatımız ise 2003 yılında son yedi yıldaki artış eğilimini sürdürürek 3,7 milyar dolara ulaşmıştır. Diğer taraftan, yaşanan tüm zorluklara rağmen ABD ile olan ticaretimizde ilk defa 2002 yılında 179 milyon USD'lik, 2003 yılında ise 316 milyon USD'lik ticaret fazlası verilmiştir.

**İkili Ticaret Verileri (1.000 USD)**

| | İhracat (Milyar $) | Genel İhracatımız İçindeki Pay (%) | A.B.D.'nin İthalatı İçindeki Pay (%) | İthalat (Milyar $) | Genel İthalatımız İçindeki Pay (%) | A.B.D.'nin İhracatı İçindeki Pay (%) | Hacim (Milyar $) | Denge (Milyar $) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1997 | 2,027 | 7,6 | 0,2 | 4,330 | 8,9 | 0,6 | 6,357 | -2,303 |
| 1998 | 2,233 | 8,1 | 0,2 | 4,053 | 8,7 | 0,6 | 6,286 | -1,820 |
| 1999 | 2,437 | 9,0 | 0,2 | 3,081 | 7,6 | 0,4 | 5,518 | -0,644 |
| 2000 | 3,135 | 10,8 | 0,3 | 3,911 | 7,2 | 0,5 | 7,046 | -0,77 |
| 2001 | 3,120 | 10,0 | 0,2 | 3,253 | 8,0 | 0,5 | 6,373 | -0,133 |
| 2002 | 3.229 | 8,5 | 0,2 | 3,050 | 6,0 | 0,4 | 6,279 | 0,179 |
| **2003** | **3,736** | **7,9** | **0,2** | **3,420** | **4,9** | **0,4** | **7,156** | **0,316** |

*Kaynak: DTM*

**GTS Kapsamında ABD'ye Yapılan İhracatımız**

| *(1.000 $)* | 1998 | 1999 | 2000 | 2001 | 2002 | 2003 |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Genel İhracat** | 2.233.394 | 2.436.659 | 3.074.026 | 3.133.589 | 3.229.000 | **3.736.000** |
| **GTS Kapsamında İhracat** | 309.900 | 334.998 | 434.902 | 436.972 | 472.440 | **722.598** |
| **Genel İhracat İçindeki GTS Payı (%)** | 13,87 | 13,74 | 14,14 | 13,94 | 16,04 | **19.34** |

*Kaynak: ABD Uluslararası Ticaret Komisyonu (USITC)*

Ülkemizle ABD arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin daha da güçlendirilmesi amacıyla, gerekli olan ikili anlaşmaların birçoğu imzalanıp yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşmalar; Yatırımların Karşılılı Teşviki ve Korunması, Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi, Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması, Tarımsal İşbirliği Mutabakat Zaptı, Türkiye-ABD İş Geliştirme Konseyi Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı olarak sıralanabilir. Diğer taraftan, 26-27.02.2002 tarihinde 1. Dönem Ekonomik Ortaklık Konseyi Toplantısı, 25.04.2002 tarihinde 3. Dönem Ticaret ve Yatırım Konseyi Toplantısı, 1-2.12.2003 tarihlerinde 2. Dönem Ekonomik Ortaklık Konseyi Toplantısı ve 04-07.04.2004 tarihinde de Türk- Amerikan Konseyi 23. Dönem Toplantısı yapılmıştır. Ülkemizle ABD arasındaki tüm ekenomik ve ticari etkinliklerde Müsteşarlığımız aktif olarak yer almakta ve gerekli katkıları sağlamaktadır.